

τῆς κόνεως τῆς ἐσπέρας εἶναι κατ' αὐτὴν τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ νεαρὸν ἄστρον τὸ ὁποῖον ἐγείρεται ὑγρὸν ἀπὸ τὴν δρόσον εἰς τοὺς λευκοὺς πέπλους τῆς Αὐγῆς:

Εἰς ἐκτίστην στιγμὴν τῆς ἡμέρας ὁ ἥλιος ἀνατέλλει, λάμπει εἰς τὸ Ζενίθ καὶ δύνει ἐπὶ τοῦ κόσμου· ἢ μᾶλλον αἱ αἰσθή-

σεις μᾶς ἀπατῶσι καὶ δὲν ὑπάρχει οὔτε ἀνατολὴ, οὔτε μεσημβρία, οὔτε ἀληθῆς δύσις.

Τὸ πᾶν ἀνάγεται εἰς ἓν σταθερὸν σημείον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ πυρσὸς τῆς ἡμέρας λάμπει ταυτοχρόνως τρία φῶτα εἰς μίαν μόνην ὑπόστασιν.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΚΕΛΛΟΓΚ ΕΙΣ ΤΟ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΝ ΛΟΚΑΡΝΟ

[ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. S. SAVEDJIAN]

Τὴν 17ην παρελθόντος Αὐγούστου οἱ ἀντιπρόσωποι δεκατεσσάρων Ἐθνῶν συγκεντρωθέντες εἰς Παρισίους ἐπέγραψαν τὸ σύμφωνον τῆς ἀποκηρύξεως τοῦ Πολέμου.

Μετὰ ταῦτα προσχωρήσεις καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων ἐσημειώθησαν. Μία νέα κατάστασις πνευμάτων ἐγεννήθη.

Ἀναμφιβόλως δὲν πρόκειται ἀκόμη περὶ καταργήσεως τοῦ Πολέμου. Πλὴν ὅμως περὶ ἐνδὸς βήματος σημαντικοῦ πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ μεγάλου ἰδεώδους τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ προουχώρησαν εἰς τὸ σύμφωνον τοῦτο, ἀλλὰ ὁ χαρακτὴρ τῶν διαβαλκανικῶν σχέσεων ἐπιβάλλει εἰς τοὺς λαοὺς τούτους τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπιχειρήσουν ἐκτὸς τῆς προσχωρήσεως ταύτης μίαν πράξιν ἱκανὴν νὰ καθορίσῃ μετὰ τῶν ἄλλων μίαν γειτονίαν ἐλευθέρας συνεργασίας, εἰρήνης καὶ συνεννοήσεως.

Ἐξ ἄλλου οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ δὲν ἀνέμενον τὸ σύμφωνον Κέλλογκ διὰ νὰ ἀποκηρύξουν τὸν πόλεμον. Αἱ ἐξ Ἀθηνῶν, Βελιγραδίου καὶ Σόφιας φθάνουσαι δηλώσεις εἶναι τελείως ἐμπεποτισμένοι μὲ ἓν συνάθημα πασιφισμοῦ.

Οἱ λαοὶ οὗτοι δὲν ζῶσι σήμερον εἰμὴ

διὰ νὰ ἐπουλώσουν ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐργασίας τὰς ἐκ τοῦ Πολέμου πληγὰς.

Ἀλλὰ πόθεν προέρχεται τότε ἡ διαρκὴς ἐκείνη ἀνησυχία, ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχονται οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ παρ' ὅλας τὰς διαβεβαιώσεις, τὰς ὁποίας δίδουσι πρὸς ἀλλήλους; Πόθεν πηγάζει ἡ κακὴ φήμη τῆς ὁποίας χαιρεῖ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἡ Βαλκανικὴ χερσόνησος;

Ἀναμφιβόλως ἐκ παρεξηγήσεων, τὰς ὁποίας ἡ ἔλλειψις τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ διαλυθῶν.

Οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ δὲν γνωρίζονται μετὰ τῶν ἄλλων. Ἡ παραμικρὰ κίνησις τοῦ ἐνδὸς ἐξηγεῖται ὡς ἐπιθετικὴ ἐνέργεια κατὰ τοῦ ἄλλου. Οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ ζῶσιν οὕτω ἐν μιᾷ μονίμῳ ἀνησυχίᾳ, ἐνῶ τὰ δημοσιογραφικὰ πρακτικῶς διαδίδουσι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ψευδεῖς εἰδήσεις περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀνησυχίας ταύτης.

Καὶ ἐπὶ ἐνδὸς συνοριακοῦ ἐπεισοδίου, μιᾶς συζητήσεως περὶ Θεσσαλονίκης ἢ Εὐρωπαϊκῆ γνώμης δὲν ἀκούει εἰμὴ τὸν θόρυβον μιᾶς βιαίας διαμάχης, ἥτις προκαλεῖ σύγχυσιν εἰς τὰ πνεύματα περὶ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως εἰς τὰ Βαλκάνια.

Τίποτε τὸ σοβαρὸν δὲν συμβαίνει εἰς τὴν

Βαλκανικήν. Εἶχον πόσαν τὴν δυνατότητα νὰ μελετήσω τὰς αἰτίας καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν Βαλκανικῶν παρεξηγήσεων. Ὡμίλποια μὲ ὄλους τοὺς ὑπευθύνους πολιτικούς ἀνδρας.

Προσεπάθησα ἀκόμη νὰ διεισδύσω εἰς τὴν ψυχὴν τῶν λαῶν τούτων καὶ δύναμαι νὰ βεβαιώσω, ὅτι αἱ ἔριδες καὶ αἱ παρεξηγήσεις αὐταὶ δὲν εἶναι οὔτε βαθεῖαι οὔτε ἀνυπέρβλητοι. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ ἐμπιστοσύνη μεταξὺ τῶν λαῶν τούτων θὰ ἀναγεννηθῆ, οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ θὰ παύσωσιν ἀ ταρτάτωνται ἀπὸ ἀμοιβαίους ἐρεθισμοὺς καὶ θὰ ἐννοήσωσι τότε πόσον ἐπιπόλοιοι ἦσαν αἱ μεταξὺ τῶν παρεξηγήσεις.

Εἰς τὴν παγίωσιν τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης μεταξὺ τῶν Βαλκανικῶν λαῶν ἀφιέρωσα τὸν ἑαυτὸν μου ἀπὸ δεκά ἑτάων.

Ἔχω πλήρη πεποίθησιν ὅτι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ τρεῖς Βαλκανικοὶ λαοὶ θὰ εἰδῶσι πρὸς ἀλλήλους ἀδελφικῶς τὰς χεῖρας καὶ οἱ ὑπεύθυνοι πολιτικοὶ τῶν χωρῶν τούτων θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ εἴπωσι πρὸς ἀλλήλους ἀληθείας τινὰς ὡς καλοὶ φίλοι, τότε τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα τοὺς χωρίζουσι θὰ πέσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ὅλα τὰ ἐκκρεμῆ ζητήματα θὰ εὐρωσι εὐκόλως μίαν λύσιν ἱκανοποιητικὴν. Δὲν λέγω, ὅτι ὅλα ταῦτα θὰ λάβωσι χώραν διὰ μιᾶς, ἀλλὰ σκέπτομαι ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ ὀρκισθῶσι πρὸς ἀλλήλους, ὅτι θὰ κάμωσιν τὸ πᾶν διὰ νὰ ἀποφύγουν πᾶν ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς αἰτία διαίρεσως, τότε θὰ γεννηθῆ ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ τῶν λαῶν τούτων μία τεραστία ἠθικὴ δύναμις, ἥτις θὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς καρδίας, τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ βλέπουν καλλίτερον τὸ κακόν, τὰς καρδίας διὰ νὰ χορηγοῦν τὸ φάρμακον....

Ἄλλ' ἔχομεν ἀνάγκην μιᾶς ἀρχῆς.... Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπρότεινα ἥδη τῷ 1926 ἐν ἄρθρῳ μου δημοσιευθέντι ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Λωζάνης. Προέτεινα τὴν συγκέντρωσιν εἰς τὴν Σερβικὴν πόλιν Νύσσαν, —κέντρον διακλαδώσεως τῶν σιδηροδρό-

μων πρὸς ὅλας τὰς Βαλκανικὰς Πρωτεύουσας—τῶν ὑπουργῶν τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, τῆς Νοτιοσλαβίας καὶ τῆς Βουλγαρίας, ἐνδεχομένως δὲ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἀλβανίας. Οἱ τρεῖς ὑπουργοὶ θὰ ἔκαμνον μίαν ἐπίσημον δῆλωσιν ἐνώπιον τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου, διαδηλοῦντες τὴν ἐπιθυμίαν των καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν λαῶν των νὰ ἐργασθῶσι διὰ τὴν παγίωσιν μεταξὺ των μιᾶς καταστάσεως συνεργασίας, εἰρήνης καὶ συνεννοήσεως.

Μιὰ τοιαύτη δῆλωσις θὰ ἦτο διετιῆς σημασίας. Ἐν μὲν τῇ Βαλκανικῇ θὰ ἐδομιούργει ἐν αἴσθημα ἀσφαλείας, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ θὰ προὐκάλει μέγαν ἐνθουσιασμόν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ θὰ ἐνεπιστεύοντο εἰς τὴν φιλίαν των τὸν διακανονισμόν τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων, ἐνῶ τὸ ἐξωτερικὸν ἀγανωρίζον τὴν κατάστασιν ταύτην τοῦ νέου πνεύματος καὶ νέων ἰδεῶν δὲν θὰ παρέλιπε ἀπὸ τοῦ νὰ παράσχῃ ὅλα τὰ μέσα πρὸς οικονομικὴν ἀνόρθωσιν σταθεροποιῶν καὶ ἐργασίαν.

Ἡ ἰδέα μου μιᾶς τοιαύτης διαδηλώσεως δὲν υἱοθετήθη μέχρι σήμερον εἰμὴ μόνον παρὰ τοῦ τύπου. Δὲν υἱοθετήθη ἐκ μέρους τῶν ἐνδιαφερομένων Κυβερνήσεων ἐξ ἄλλου ἔλλειπεν ἐν προηγουμένον μιᾶς τοιαύτης δηλώσεως.

Σήμερον ὁμως ὑπάρχει τοιοῦτον. Τὸ σύμφωνον Κέλλογκ μᾶς καταδεικνύει, ὅτι ὑπάρχουσι ἡ θ ι κ α ἰ δ υ ν ἄ μ ε ι ς, ἡ ἐκδήλωσις τῶν ὁποίων συμβάλλει κατὰ πολὺ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν λαῶν. Περισσότερον παντὸς ἄλλου οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ ἔχουν ἀνάγκην νὰ ἀσθανθοῦν τὴν ἠθικὴν ταύτην δύναμιν, νὰ ὑποστοῦν τὰς συνεπείας τῆς.

Ἡ στιγμὴ διὰ νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ συγκέντρωσις τῶν διευθυνόντων τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῶν τριῶν Βαλκανικῶν χωρῶν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς Βαλκανικῆς προσηγγίσεως ἐφθασεν.

LÉON SAVADJIAN

